

Schiermonnikoog

'Nederland zoals het ooit was'

Schiermonnikoog is het kleinste
van de bewoonde Waddeneilanden...
én het beschaafdst.

Schape op Schier.

Tekst Paul van Eijndhoven Fotografie Jurjen Drenth & Paul van Eijndhoven

Met de klok mee: sporen van de wind zijn overal; de daken van de huisjes zijn zo gebouwd dat ze zo min mogelijk last hebben van de bijna altijd aanwezige wind; nieuwsgierige schapen; buitendijks wandelen aan de Waddenzeekant van het eiland.

Zodra de boot vanuit Lauwersoog vertrekt, dringt zich langzaam een ontspannen gevoel op. Op weg naar een weekend op Schiermonnikoog, het autoloze Waddeneiland (op de auto's van bewoners na dan). Drie kwartier later zetten we voet aan land en wacht een bus van het hotel ons op. Luttele minuten later bereiken we al onze bestemming. Het is spitsuur op het terras en in het restaurant van Hotel Graaf Bernstorff, de plek waar ik de komende nachten zal logeren. De meeste tafels zijn gevuld met hongerige gasten, het personeel snelt van tafel naar tafel. Even later, als ik heb ingecheckt, weet ik toch nog een tafeltje te bemachtigen en al snel komen in soepele vaart de gerechten op tafel. Als ik daarna op het terras onder een warmtelamp zit te lezen, voegt eigenaar Remko de Bruijne zich bij me. Sinds 15 mei is hij samen met zijn vrouw eigenaar van het hotel. Zij is verantwoordelijk voor het hotelgedeelte, hij voor de *food & beverage*. Remko kwam al vele jaren op Schier, zoals iedereen het eiland noemt, want zijn schoonfamilie woont hier. Met veel passie getuigt hij van zijn liefde voor het eiland. 'Dit is een eiland van rust en ruimte en dat moet ook zo blijven. Dat is waarom de mensen hier komen. Hier heb je geen harde muziek op straat of op het strand. En ook geen luidruchtige mensen. Schier is een beetje Nederland zoals het ooit was. Het tempo ligt hier ook

'Dit is een eiland van rust en ruimte. Het tempo ligt hier ook lager, dat is waarom de mensen hier komen'

lager.' Hij weet als hoteleigenaar ook wel dat de moderne gast op wifi rekt, maar het liefst zou hij geen draadloos netwerk aanbieden. Zodat mensen niet voortdurend op iPads en telefoons kijken, maar echt tot rust komen. Weer genieten zoals dat ooit gewoon was. Wie van een partysfeer houdt, kan beter naar Vlieland gaan, aldus Remko. 'Daar heb je veel loungetenten en gaan mensen aan de champagne. Hier bestelt nooit iemand champagne. Schier is meer oudgeld-achtig, Vlieland meer nieuw geld.' Rond half twaalf ben ik een van de laatste gasten op het terras. Is er voor

jongeren, die meestal toch wat later naar bed willen, dan wel wat te beleven op het eiland? 'Jazeker, je kunt hier natuurlijk ook stappen. Bij de Tox Bar, hier een stukje verderop in de straat. Daar zijn sinds een tijdje twee jonge nieuwe eigenaren, goeie jongens', zegt Remko met zijn Brabantse tongval. Ik besluit echter de Tox even de Tox te laten voor deze avond, morgen moet het eiland verkend worden!

ENGELS GRAS

Na het ontbijt loop ik naar de fietsverhuur, honderd meter verderop. Voor het bescheiden bedrag van tien euro mag ik voor twee dagen een fiets meenemen. 'En maandagochtend mag 'ie ook nog wel teruggebracht worden hoor', zegt de vriendelijke man. Legitimatie is niet nodig. Als Randstedeling verbaast me dat natuurlijk enorm, maar ja, je kunt een fiets

Boven: zicht op het dorp Schiermonnikoog. De witte toren deed tot 1950 dienst als vuurtoren.

Op een driesprong staan net wat koeien te keuvelen, dus ik moet even afstappen tot ze de weg vrijmaken

hier wel stelen, maar je krijgt hem niet van het eiland af. En sowieso gaat men er hier van uit dat er niet gestolen wordt, want mensen laten ook met een gerust hart een trui of jack onder de snelbinders zitten, terwijl ze in geen velden of wegen te bekennen zijn, zo blijkt later. 's Ochtends rond de klok van tien heb ik eigenlijk al de meest voorkomende weertypes meegemaakt. Gisteravond begon het op een gegeven moment te regenen, vanochtend vroeg was de hemel muisgrijs, maar inmiddels begint het zwerk blauw te kleuren. Tijd voor een fietstocht! In het dorp is het inmiddels al aardig druk. De fiets is hét vervoermiddel op Schier en je ziet ze dan ook overal. Maar zodra ik het dorp heb verlaten richting de oostpunt van het eiland, wordt het al snel rustig. Behalve het dorp is Schiermonnikoog in zijn geheel een Nationaal Park, met de nodige wandel- en fietspaden. Om het landschap niet te verstoren staan er geen paaltjes om fiets- en wandelroutes aan te geven, maar de beschrijving die ik heb van de fietstocht 'Om de oost' is helder. De tocht voert eerst buiten de dijk tussen de schapen door, eenmaal oostelijk aangekomen houdt de dijk op en fiets ik door een kwelder met zijn specifieke begroeiing. Als het Engels

Met de klok mee: een schip is drooggevallen op het wad; sinds een aantal jaren gaat het weer goed met de zeehond, er leven er nu zo'n 5000 rond de Waddeneilanden; de felrode vuurtoren is nog steeds in werking.

gras bloeit, schijnt het landschap hier omgetoverd te worden in een roze bloemenzee. Stonden er buitendijks schapen, de kwelder is het terrein van de koeien. Door hun grazen ontstaan er open plekken, waardoor meer plantensoorten een kans krijgen en verrijking van de kwelder wordt tegengegaan, zo lees ik. Op een driesprong staan net wat koeien te keuvelen, dus ik moet even afstappen en wachten totdat ze de weg vrijmaken. Onderweg kom ik slechts een enkeling tegen. Wat meer drukte vind ik bij de duinen aan de noordkant, bij badpaviljoen De Marlijn. Een ideale plek voor een pitstop bij het strand. Vlakbij liggen op een top van een duin de resten van een bunker uit de Tweede Wereldoorlog die deel uitmaakte van de Atlantikwall. Vanaf het dak heb je een prachtig uitzicht en de

paar ruimtes die je kunt bezoeken geven direct al het beklemmende gevoel dat de 'bewoners' van de bunker dagelijks moeten hebben gehad. Overigens was Schiermonnikoog het laatste stukje Nederland dat werd bevrijd, op 11 juni 1945.

BREEDSTE STRAND VAN EUROPA

Sinds 1893 was Schiermonnikoog privébezit van de Duitse graaf Hartwig Arthur von Bernstorff-Wehningen, die het voor 200.000 gulden had gekocht van de Hagenaar John Eric Banck. Na zijn dood in 1940 erfde zijn zoon Bechtold Eugen von Bernstorff het eiland, maar eind 1945 werd het door de Nederlandse staat geconfisqueerd. De Duitse graaf liet begin 20ste eeuw naaldbossen aanleggen op het eiland, mijn volgende bestemming. Spontaan zijn in

de luwte van het naaldbos berkenbossen ontstaan. Na de open vlaktes een mooie afwisseling. De tocht leidt uiteindelijk naar de Badweg, de 'grote' verbinding tussen het dorp en het Noorderstrand. Gezinnen met kinderen, natuurliefhebbers, ouderen en jongeren, alles komt hier samen en de weg is dan ook aardig gevuld met fietsers. Aan het eind bevindt zich hotel Noderstraun (Schiermonnikoog voor 'Noorderstrand'), gelegen op het duin. Brochures en internetsites melden graag dat Schiermonnikoog het breedste strand van Europa heeft. En inderdaad ligt de zee hier nog een behoorlijk eind weg. Omdat het strand hier vochtig is en daardoor stevig, is het een ideale plek om te gaan blokarten. De karretjes met zeil razen van links naar rechts over het zand. Wat verder ligt een ondiepe geul met water, >

Het terras van Hotel Graaf Bernstorff.

waar kitesurfers hun kunsten laten zien. Midden op het strand staat een strandtent op palen, waar een leuke, wat alternatieve sfeer hangt. Het is goed om te zien dat er nog wat andere sportieve activiteiten op het eiland zijn, naast het wat bedaarde wandelen en fietsen. Na een lunch in het dorp moet ik natuurlijk ook de zuid- en westkant van het eiland verkennen. Het is laagtij, dus de Waddenzee staat grotendeels droog. In de verte zie ik wat wadlopers. Dichterbij struinen hoogpotige vogels parmantig over de drooggevallen grond, op zoek naar voedsel. Vogels zijn er in vele soorten en maten op Schier, dus de vogelaar kan hier zijn hart ophalen. Een van de verzamel-

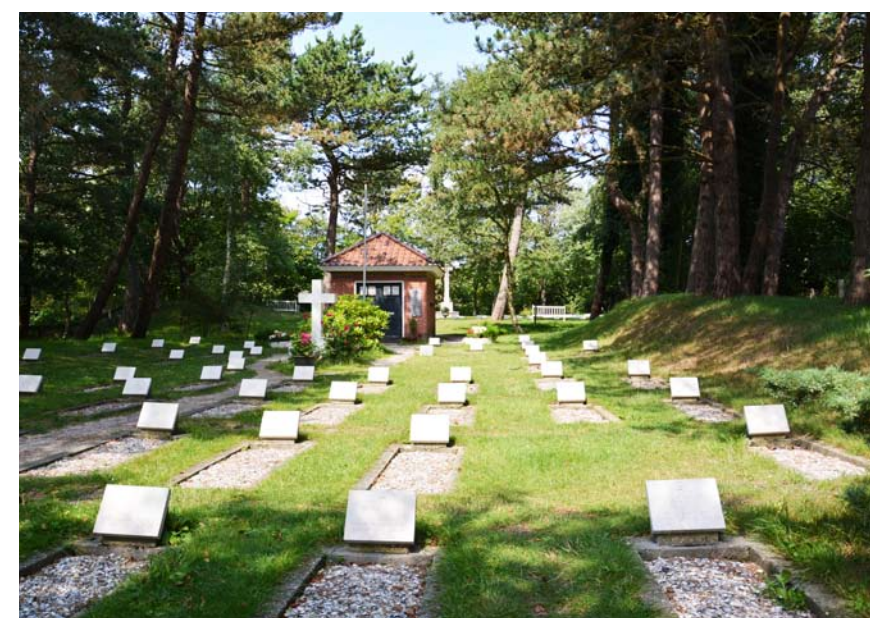
plekken voor de vogels is de Westerplas. Omsloten door hoog, dicht struikgewas is het meertje grotendeels onttrokken aan het oog, maar voor de echte liefhebber is er een vogelkijkhut. Via een pad bereik ik de hut, waar een ouder echtpaar ook net aangekomen is. Ze blijken van een hele andere categorie bezoeker dan ik, want ze halen een soort verrekijker tevoorschijn die ik eigenlijk alleen uit hightech oorlogsfilms ken. Mevrouw zegt nog niet heel erg onder de indruk te zijn van wat ze hier ziet, maar haar man, die het apparaat in handen heeft, zegt dat ze maar even door de kijker naar de groep lepelaars aan de andere kant van het meer moet kijken. Bij gebrek aan verrekijker is de lol er voor mij al snel af, dus ik besluit maar verder te gaan, tegen de stevige wind in fietsend. Hier ten (noord)westen van het dorp staat de beeldbepalende rode vuurtoren die nog altijd in werking is, maar ook vind je hier de mooiste huizen van het eiland. Het zijn romantische, een beetje *cottage*-achtige huisjes met rieten daken, al dan niet verscholen tussen de duinen. Ik neem aan dat ze een lieve

duit kosten, maar ik kan me zomaar voorstellen dat een liefhebber van zee en duinen zich als onderkomen niet veel méér zou kunnen wensen.

'PERZISCHE' TAPIJTJES EN OBERS IN PAK

Aan het eind van de middag lijken alle fietsers zich te verzamelen in het centrum van het dorp. Overal staan fietsen geparkeerd, staan mensen te praten, worden boodschappen van de Spar meegenomen aan het stuur. Het is druk, maar de sfeer doet knus dorps aan. Het terras van Bernstorff zit helemaal vol, iedereen geniet van de zon, die uitbundig schijnt. Mussen en enkele meeuwen houden scherp in de gaten of er ergens iets te halen valt, en een van de meeuwen landt met het nodige gerinkel op een net verlaten tafeltje waar nog borden en koppen staan. Ook aan de overkant zit het vol, op het terras van het roemruchte Hotel Van der Werff. Wie het over Schier heeft, mag Van der Werff niet onvermeld laten. De geschiedenis van het hotel gaat terug tot 1726, toen een deel van het gebouw >

In de verte zie ik wadlopers, dichterbij struinen hoogpotige vogels parmantig over de drooggevallen grond

Boven: ooit was Schier het domein van monniken, het eiland dankt er zijn naam aan; midden: begraafplaats Vredenhof waar schipbreukelingen en oorlogsslachtoffers begraven liggen, en ook Sake van der Werff en zijn zoon; links: blokarten op het Noorderstrand.

Boven: het strand bij badpaviljoen De Marlijn; onder: muziek maken op het wad in afwachting van hoogtij.

dienst ging doen als herberg. Toeristen kwamen er nog niet, marskramers, schipbreukelingen en ambtenaren vonden er onderdak. Dat veranderde in 1882, toen er een verdieping opgebouwd werd met zes logieskamers. Voortaan werd het ook bezocht door toeristen en dagjesmensen. Met de overname door Sake van der Werff in 1913 kwam echter de grote sprong voorwaarts. Hij liet er al snel ruim dertig hotelkamers bijbouwen en met ongekend elan zette hij zich in voor de promotie van Schier en zijn hotel, met als resultaat een flinke stijging van het aantal bezoekers op het eiland. Als Sake in 1955 sterft, wordt het hotel verkocht aan zijn trouwe werkneemster Alderdina Bol, maar de naam Van der Werff blijft gehandhaafd.

In de gelagkamer van Hotel van der Werff waan je je eerder in de jaren vijftig dan in de 21ste eeuw

‘Nederland zoals het ooit was’ slaat ook zeker op Van der Werff. In het restaurant en de gelagkamer waan je je eerder in de jaren vijftig dan in de 21ste eeuw. De tijd lijkt hier stilgestaan te hebben en een bezoek aan minimaal de gelagkamer mag niet ontbreken. Zo neem ik op zaterdagavond samen met Remko plaats aan een van de tafeltjes met een spreekwoordelijk ‘Perzisch tapijtje’. Hier zie je nog obers gekleed in pak. De meeste gasten lijken er al wat langer te zitten en je krijgt niet de indruk dat hier veel fris geschonken is deze avond. Maar de sfeer is gemoedelijk. Een van de vrouwelijke gasten, die al heel lang op Schiermonnikoog woont, ziet sinds een tijdje de toekomst van het eiland weer met veel vertrouwen tegemoet, vertelt ze. Mensen zoals Remko en de jongens van de Tox Bar, wat jong elan, was precies wat het eiland nodig had. Nieuwe ondernemers die niet in oude gewoontes en verhoudingen vastgeroest zitten, maar met iedereen willen praten en er samen voor willen zorgen dat Schier een nog aantrekkelijker toeristische bestemming wordt. Een mooie gedachte om de dag mee af te sluiten. De volgende dag op de boot terug naar het vasteland mijmer ik nog over mijn bezoek en de avond tevoren. Schier verdwijnt in de verte, maar opnieuw trekt de lucht open en maakt grijs plaats voor blauw. Dat kan geen toeval zijn. ☺

In de gelagkamer van Hotel van der Werff lijkt de tijd stil te hebben gestaan.

Tips Meer weten

Voor **TOERISTISCHE INFORMATIE** plus het zoeken en boeken van accommodatie: **vvvschiermonnikoog.nl**. Op het kantoor aan de **Reeweg 5** vind je onder meer fiets- en wandelkaarten en boeken en folders.

BEZOEKERSCENTRUM
Bij het Bezoekerscentrum kun je informatie krijgen over de natuur en cultuur van Schiermonnikoog, en er worden ook (natuur)boeken en souvenirs verkocht. Bovendien zijn er meerdere excursies te boeken en kun je hier laarzen en/of een verre-

kijker huren. Het is te vinden aan de voet van de witte toren in het dorp. **www.activiteitenop-schiermonnikoog.nl**.

Slapen
GRAAF BERNSTORFF
Behalve ruime hotelkamers zijn er ook enkele appartementen te huur in dit uitstekende hotel middenin het dorp. Prijzen vanaf €120 per kamer. **www.bernstorff.nl**

VAN DER WERFF
Hét klassieke hotel van Schier, ook middenin het dorp, tegenover Graaf Bernstorff. Prijzen vanaf €57,50 per persoon. **hotelvanderwerff.nl**

Eten & drinken

Bij **BERNSTORFF** heerst de mediterrane keuken, **VAN DER WERFF** biedt eerder een ouderwetse Hollandse keuken. In beide gevallen is het eten prima en zijn de prijzen schappelijk.

AMBROSIJN
Net even wat duurder, maar het heet ook het beste restaurant van het eiland te zijn. Daarnaast zit van dezelfde uitbaters een ijsalon. **www.ambrosijn.nl**

STRANDKIOSK 'HET PAVILJOEN'
Midden op het strand aan het einde van de Badweg. Leuke sfeer en terras met

mooi uitzicht rondom. Ook voor het organiseren van een strandvuur.

Doen

KITESURFEN
Kitemobile.nl biedt in de zomermaanden kitesurfcursussen in de ondiepe lagune op het Noorderstrand. Een introductiecursus kost €90 voor drie uur, inclusief materiaal.

BLOKARTEN EN VliegEREN
Bij Thijs' Vliegerparadijs kun je vliegers en blokarts huren, maar ook allerlei workshops volgen. Te veel om op te noemen. Geopend van 1 april t/m 31 oktober.

Het Paradijs bevindt zich op het Noorderstrand aan het einde van de Badweg een stukje naar rechts. Thijs biedt ook een arrangement van een week met allerlei activiteiten. **ondereenweidsehemel.nl**

Lakkunst

De zoon van **LIESBETH PERDOK** verhuisde naar Vietnam en na enkele bezoeken aan haar zoon besloot Liesbeth schalen, bakjes en meer traditionele Vietnamese lakkunst te gaan importeren. Niet echt origineel Schiermonnikoogs, wel mooi. **Stachouwerstraat 6, www.oostenwind.com**